

JAWAPAN

BAB
3

Sosiobudaya Masyarakat Kerajaan Alam Melayu

PBD

3.1 Bahasa dan Tulisan

1. (a) (i) Sanskrit
(ii) India
(b) (i) Sanskrit
(ii) Jawi
(c) (i) Melayu
(ii) Palava
(d) (i) Khmer
(ii) Palava
(e) (i) Jawa Kuno
(ii) Kawi
(f) (i) Sanskrit
(ii) Palava
2. (a) tulisan
(b) keterbukaan
(c) Funan
(d) Sanskrit
(e) komunikasi
(f) pemerintahan
(g) pendidikan formal
(h) dokumentasi
3. (a) pemerintah
(b) istana
(c) melahirkan golongan bijak pandai dan pujangga istana.
(d) rakyat jelata.
(e) kehidupan harian seperti ilmu ubat-ubatan, pertukangan, adat resam dan petua bercucuk tanam.
(f) menjalankan kehidupan.
4. (a) Bakti
(b) Bumi
(c) Bahasa
(d) Peti
(e) Kedai
(f) Sampan
(g) Askar
(h) Kerusi
(i) Kamus
(j) Seluar

PBD

3.2 Persuratan

5. (a) dengan penemuan batu bersurat terawal di Alam Melayu yang bertarikh abad kedua.
(b) dengan penemuan batu bersurat tertua di Kauthara bertarikh 192 M serta 206 buah batu bersurat. Selain itu, persuratan Champa dalam bentuk manuskrip sejak abad ke-13 turut ditemukan di Champa.
(c) dengan penemuan beberapa batu bersurat seperti Karang Brahi dan Palas Pasemah bertarikh abad ketujuh. Batu bersurat ini memerihalkan pengukuhan kerajaan khususnya kepentingan taat setia kepada raja.
(d) dengan penemuan batu bersurat Sdok Kok Thom di barat laut Kemboja yang mengisahkan pemerintahan Jayavarman II. Selain itu, inskripsi pada dinding-dinding candi menggambarkan aspek keagamaan dan pemerintahan.
- (e) dengan penemuan batu bersurat Trowulan bertarikh 1358 yang ditulis dalam bahasa Jawa Kuno bertulisan kawi. Persuratan dalam bentuk manuskrip juga ditemukan. Antaranya, *Nagarakertagama*, *Pararaton* dan *Tantu Panggelaran*.
(f) dengan penemuan batu bersurat di Bukit Choras dan Bukit Meriam bertarikh abad kelima. Selain itu, pinggan tanah liat, kepingan emas dan kepingan perak yang mengandungi inskripsi berkaitan dengan doa dan amalan dalam agama Buddha juga turut ditemukan.
6. (a) (i) *Ramayana*
(ii) *Mahabhrata*
(iii) *Purana*
(iv) *Jataka*
(b) (i) *Hikayat Nabi Bercukur*
(ii) *Hikayat Nabi Wafat*
(iii) *Hikayat Bulan Berbelah*
(iv) *Hikayat Nabi Yusof*
(c) (i) *Hikayat Amir Hamzah*
(ii) *Hikayat Iskandar Zulkarnain*
(iii) *Hikayat Muhammad Ali Hanafiah*
7. Berdasarkan penilaian guru.

PBD

3.3 Seni Bina

8. (a) – Pembinaan *baray* yang berukuran 2 x 8 kilometer.
– Dapat menampung 30 juta meter padu air.
– Air digunakan untuk disalurkan ke kawasan sawah padi di sekitarnya.
(b) – Dibina pada abad ke-12 oleh Raja Suryavarman II.
– Mempunyai keluasan 208 hektar.
– Binaan menara di tengah-tengah candi setinggi 65 meter.
– Lambang kekuatan kerajaan/ kebesaran kerajaan/ keagungan pemerintah.
– Terdapat pelbagai ukiran dinding yang memaparkan keagungan kerajaan Angkor.
(c) – Dapat memelihara seni bina.
– Mengelakkan daripada termusnah.
– Dapat dihayati/ dilihat oleh generasi akan datang.
– Membuktikan kesahihan sejarah kerajaan/ negara.
(*Mana-mana jawapan yang munasabah*)
9. (a) candi; Hindu dan Buddha
(b) Bukit Choras; Bukit Pendiat; Bukit Meriam
(c) Bukit Batu Pahat; Bendang Dalam
(d) Cola
10. (a) Raja / kerabat diraja/ permaisuri/ putera/ puteri.
(b) Status tertinggi dalam masyarakat.
(c) pembesar/ ilmuan/ golongan agama/ pujangga/ pendeta istana.
(d) Mendukung sistem pentadbiran kerajaan.
(e) pekerja istana/ askar/ petani/ pedagang/ nelayan/ artisan/ penternak.
(f) Menumpukan taat setia kepada raja/ menjana ekonomi kerajaan/ mengukuhkan sistem beraja.
(g) tawanan perang/ hamba berhutang/ mereka yang rela menjadi hamba.
(h) Berkhidmat dalam sektor sosioekonomi/ meningkatkan status pemilikny.

11. – Memperkukuh sistem politik.
 – Mengukuhkan kedudukan pemerintah.
 – Kelas atasan menjaga dan melindungi rakyat.
 – Kelas bawahan memberikan taat setia kepada golongan pemerintah.

Power PT3

Bahagian A

1. B 2. A 3. A 4. D 5. A
 6. B 7. C 8. D 9. C 10. C

Bahagian B

1. (a) – Asal usul
 – Seloka
 – Nasihat
 – Binatang
 – Teladan
 – Adat
 (*Pilih mana-mana tiga jawapan*)
 (b) – Hikayat Nabi Bercukur
 – Hikayat Nabi Wafat
 – Hikayat Bulan Berbelah
 – Hikayat Nabi Yusof
 (*Pilih mana-mana tiga jawapan*)
 (c) – Dewan Bahasa dan Pustaka menghasilkan lebih banyak karya persuratan.
 – Sekolah menganjurkan pelbagai sayembara.
 – Mewujudkan karya persuratan dalam versi bahasa mudah.
 – Mewujudkan forum/ seminar berkaitan karya persuratan Melayu.
 (*Mana-mana jawapan yang munasabah*)
2. (a) – Pembesar
 – Ilmuwan
 – Golongan agama
 – Pujangga
 – Pendeta Istana
 (*Pilih mana-mana tiga jawapan*)
 (b) (i) – Mengukuhkan sistem beraja melalui konsep taat setia.
 – Menjana ekonomi kerajaan.
 (ii) – Berkhidmat dalam sektor sosioekonomi.
 – Meningkatkan status pemilikinya.
 (c) – Struktur sosial yang tersusun mengukuhkan sistem politik/ kedudukan raja.
 – Menyumbang kepada kestabilan kerajaan.
 – Saling bekerjasama untuk mempertingkatkan kehidupan mereka.
 (*Mana-mana jawapan yang munasabah*)

Bahagian C

1. (a) (i) – Kerajaan Majapahit banyak membina candi.
 – Antaranya ialah Candi Tikus di Jawa Timur dan Candi Cetho di Jawa Tengah.
 – Masyarakat Majapahit turut membina pintu gerbang untuk laluan raja.

[Mak. 3m]

- (ii) – Seni bina kerajaan Angkor berkait rapat dengan kegiatan pertanian.
 – Mereka membina *baray* bertujuan menampung air untuk disalurkan ke sawah-sawah padi.
 – Masyarakat Angkor turut membina Angkor Wat dan Angkor Thom.
 – Masyarakat Angkor turut membina kapal untuk kegunaan perdagangan dan peperangan.

[Mak. 3m]

(b) Dahulu

- Candi dibina sebagai rumah ibadat.
 – Sebagai pusat pendidikan.
 – Tempat pertemuan masyarakat.
 – Sistem pengairan untuk kemajuan pertanian.

Sekarang

- Bangunan dibina sebagai sumber pendapatan negara.
 – Memajukan sektor pelancongan negara.
 – Meningkatkan imej negara.
 – Pusat kegiatan ekonomi negara.
 (c) – Rakyat yang berilmu pengetahuan.
 – Kemajuan bidang sains dan teknologi.
 – Sifat keterbukaan pemimpin menerima teknologi luar.
 – Kerjasama antara rakyat dengan pemimpin.
 – Kebijaksanaan pemimpin.
 – Kemajuan ekonomi negara.
 (*Mana-mana jawapan yang munasabah*)

Power KBAT

Kebaikan:

- Kestabilan kerajaan terpelihara.
 – Keadaan masyarakat tidak kucar-kacir.
 – Terdapat seorang ketua yang mengawasi lapisan masyarakat.
 – Mempunyai peraturan.
 – Lapisan bawahan memberikan taat setia kepada raja.
 (*Mana-mana jawapan yang munasabah*)

Keburukan:

- Tidak berlaku mobiliti sosial/ tidak dapat mengubah kedudukan seseorang dalam masyarakat.
 – Kemungkinan berlaku penindasan ke atas lapisan bawahan.
 – Hak kemanusiaan tidak terpelihara.
 (*Mana-mana jawapan yang munasabah*)

Iktibar:

- Struktur sosial yang tersusun mengukuhkan sistem politik dan kedudukan pemerintah.
 – Kelas atasan bertanggungjawab menjaga dan melindungi rakyat.
 – Kelas bawahan bertanggungjawab memberikan taat setia kepada pemerintah.
 – Golongan atasan dan bawahan sama-sama memainkan peranan mengukuhkan sistem masyarakat/ menyumbang kepada kestabilan kerajaan.
 (*Mana-mana jawapan yang munasabah*)